

Brüssel, 22.5.2017
COM(2017) 506 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Eesti 2017. aasta riiklikku reformikava
ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Eesti 2017. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Eesti 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus²,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone³,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 16. novembril 2016 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,⁴ mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,⁵ milles ei nimetatud Eestit ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta. Euroopa Ülemkogu kiitis kõnealuse soovitusel heaks 9.–10. märtsil 2017 ja nõukogu võttis selle vastu 21. märtsil 2017⁶.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² COM(2017) 506 final.

³ P8_TA(2017)0038, P8_TA(2017)0039 ja P8_TA(2017)0040.

⁴ COM(2016) 725 final.

⁵ COM(2016) 728 final.

⁶ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (2) Kuna Eesti rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Eesti tagama talle esitatud soovitusel 1 kajastuva euroala soovituse täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (3) 2017. aasta aruanne Eesti kohta⁷ avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Eesti edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovituste täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel ning varasematel aastatel esitatud soovituste järelmeetmeid.
- (4) Eesti esitas oma 2017. aasta stabiilsusprogrammi 28. aprillil 2017 ja oma 2017. aasta riikliku reformikava 4. mail 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest 2014.–2020. aastal rahastatavates riiklikes programmides. Nagu on nähtud ette kõnealuseid fonde reguleeriva õigusaktiga,⁸ võib komisjon liikmesriigilt nõuda, et see vaataks läbi oma asjaomased Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest rahastatavad programmid ja muudaks neid, kui see on vajalik riigipõhiste soovituste rakendamise toetamiseks. Komisjon on esitanud täiendavad suunised nende normide kohaldamiseks⁹.
- (6) Eesti suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsuse 2017. aasta stabiilsusprogrammis on võetud struktuurse tasakaalu asemel keskpika perioodi eelarve-eesmärgiks puudujääk 0,5 % SKPst. Valitsuse kavade kohaselt langeb valitsemissektori eelarve 2016. aasta ülejäägist 0,3 % SKPst 2017. aastal puudujääki 0,5 % ja 2018. aastal 0,8 %. Stabiilsusprogrammi hinnangute kohaselt tähendab see 2017. aastal struktuurset ülejääki 0,2 % ja 2018. aastal struktuurset puudujääki 0,5 %, mis jääb keskpika perioodi eelarve-eesmärgi piiresse. Ümberarvutatud¹⁰ struktuurse eelarvepositsiooni kohaselt prognoositakse siiski 2017. aastaks puudujääki 0,1 % SKPst ja 2018. aastaks 0,9 % SKPst, mis on uuest keskpika perioodi eelarve-eesmärgist halvem. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse jääma 2017. ja 2018. aastal alla 10 %. 2017. ja 2018. aasta puhul on eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium usutav, kuid programmi lõpuaastatel optimistlik. Mitmesugustest 2018. aastal jõustuvatest maksuametmetest saadavate tulude kohta tehtud eeldusi mõjutavad samal ajal riskid.
- (7) Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne puudujääk 2017. aastal moodustama 0,3 % SKPst ning seega olema keskpika perioodi eelarve-eesmärgist parem. 2018. aastal soovitatakse Eestil keskpika perioodi eelarve-eesmärgist kinni pidada. Kui poliitikat ei muudeta, on oht sellest nõudest mõnevõrra kõrvale kalduda. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Eesti peab olema valmis võtma 2018. aastal nõuete täitmiseks täiendavaid meetmeid.

⁷ SWD(2017) 72 final.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1303/2013 (millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320)) artikkel 23.

⁹ COM(2014) 494 final.

¹⁰ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, mille komisjon on arvanud ühiselt kokkulepitud meetodikat kasutades, pärast ühekordsete ja ajutiste meetmete arvessevõtmist.

- (8) Eesti on võtnud meetmeid, et tagada kohaliku omavalitsuse reformi raames kvaliteetsete teenuste, sealhulgas sotsiaalteenuste osutamine ja kättesaadavus kohalikul tasandil. Eelkõige on Eesti võtnud vastu haldusreformi seaduse, mille eesmärk on luua elujõulised kohalikud omavalitsused, mis suudavad oma tegevust rahastada, kavandada oma arengut ja kasvu ning pakkuda kvaliteetseid teenuseid. Riik lõpetas edukalt kohalike omavalitsuste vabatahtliku ühinemise etapi ja rakendab praegu sotsiaalhoolekande seadust. Kohaliku omavalitsuse reformi lõpuleviimiseks on siiski veel vaja astuda teatavad olulised sammud. Kohalike omavalitsuste rahastamiskorra muutmine on veel pooleli. Endiselt valmistatakse ette täiendavaid õigusakte riigi valitsuse ja omavalitsuste kohustuste ja ülesannete jaotuse kohta. Nende ettepanekute vastuvõtmine on määrava tähtsusega, et tagada kvaliteetsete avalike teenuste osutamine sellistes valdkondades nagu haridus, noorsootöö, tervise edendamine ja transport.
- (9) Sooline palgalõhe vähenes Eestis 28,3 %-lt 2014. aastal 26,9 %-le 2015. aastal, kuid on ikka veel liidu suurim. Valitsus võtab meetmeid palgalõhe edasiseks kärpimiseks. Eelkõige on võetud vastu ja asutud rakendama heaolu arengukava aastateks 2016–2023, et võidelda tööturul soolise segregatsiooni ja stereotüüpide vastu. Veel on vastu võtmata soolise võrdõiguslikkuse seaduse muudatus, millega tehakse tööinspeksioonile ülesandeks jälgida rangemalt soolist võrdõiguslikkust erasektoris. Kaalutakse ka vanemapuhkuse süsteemi muutmist, et teha vanemapuhkuse kasutamine paindlikumaks. Sellealast seadusmuudatust ei ole veel vastu võetud.
- (10) Sissetulekud jaotuvad Eestis ebavõrdselt. Kõige rikkama ja kõige vaesema 20 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekute suhe kasvas 5,4-lt 2012. aastal 6,2-le 2015. aastal ja on nüüd ELis suuruselt seitsmes. Suur palkade erinevus näib olevat peamiselt tingitud kõrgema kvalifikatsiooniga töötajate sissetulekute jõulisest kasvust. Kõige vaesema 10 % hulka kuuluvate leibkondade sissetulekud jäävad absoluutarvudes mediaansissetuleku kasvust maha, mistõttu sotsiaalne turvavõrk võib osutada ebapiisavaks. Olukorda mõjutab ka asjaolu, et hüvitised (eriti pensionid, sotsiaaltoetused ja töötushüvitised) ei suuda pidada sammu turupõhiste tulude kasvuga. Ühtlasi on selle tulemusena suhtelise vaesuse määr järk-järgult tõusnud 15,8 %-lt 2010. aastal 21,6 %-le 2015. aastal. Üksikisiku tulumaksuvaba miinimumi suurendamise teel on tehtud märkimisväärseid jõupingutusi selleks, et muuta maksusüsteem alates 2018. aastast eelkõige madalapalgaliste jaoks astmelisemaks.
- (11) Ettevõtlussektori kulutused teadusuuringutele, tehnoloogiale ja innovatsioonile tõusid 2015. aastal 0,69 %-le, kuid nende kogutase jääb ELi keskmisest (1,3 %) selgelt maha. Kõrgtehnoloogia- ja teadmispõhiste ettevõtete osakaal on endiselt madal ja selle valdkonna doktoriõppe lõpetajate arv väike. Viimastel aastatel on palgakasv pidevalt ületanud tootlikkuse kasvu, mis mõjutab kasumlikkust ja pidurdab seetõttu investeringute kasvu. Tagasihoidlike investeringute tõttu tehnoloogiaarendusse võib ekspordi lisaväärtus kasvada oodatust vähem, eriti kaupade puhul, mis ohustab majanduskasvu. Teadusasutuste ja ettevõtete vahel sõlmitud lepingutest tulenevate teadusuuringute maht suurenes 2015. aastal. Nende sektorite koostöö jäi valitsuse meetmetest hoolimata siiski piiratuks. Ettevõtluskeskkond on Eestis veelgi paranenud, kuid maksujõuetusmenetluste pikkus ja tagatud nõuete madal sissenõudmismäär takistavad endiselt investeerimist. 2016. aastal käivitati projekt maksujõuetusraamistiku parandamiseks, et kiirendada ja tõhustada seda protsessi ning tõsta nõuete rahuldamise määra. Sellealaseid muudatusi õigusraamistikus ei ole aga veel vastu võetud.

- (12) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Eesti majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Eestile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud üksnes nende asjakohasust Eesti eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist.
- (13) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus¹¹ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1,

SOOVITAB Eestil võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Järgida oma eelarvepoliitikas stabiilsuse ja kasvu pakti ennetava osa nõudeid, mis eeldab, et 2018. aastal peetakse kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Tagada paremini sotsiaalse turvavõrgu piisavus. Võtta meetmeid soolise palgalõhe vähendamiseks, eelkõige palkade läbipaistvuse suurendamise ja vanemahüvitise süsteemi muutmise kaudu.
2. Edendada erainvesteeringuid teadusuuringutesse, tehnoloogiasse ja innovatsiooni, muu hulgas teadusasutuste ja ettevõtete koostööd tugevdavate meetmete kaudu.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

¹¹ Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.